

ПРИРОДНО МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ
ИНСТИТУТ ЗА ГЕОГРАФИЈА
СКОПЈЕ

ЗБОРНИК

ТЕРИТОРИЈАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОПШТИНИТЕ
КАКО ОСНОВА ЗА ИДНИОТ РАЗВОЈ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

-ТРКАЛЕЗНА МАСА-

Скопје, јануари 2004

СОДРЖИНА-CONTENTS

Предговор.....	6
ВОВЕДНИ ИЗЛАГАЊА	
Блажоја Маркоски	
ПРИНЦИПИ И КРИТЕРИУМИ ЗА АДМИНИСТРАТИВНО ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОПШТИНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	7
Никола Панов	
ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОПШТИНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	20
Аслан Селмани	
ЕДЕН ОБИД ЗА КОНСТРУКЦИЈА НА НОВА ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	30
Анеџа Светишеви	
КУЛТУРНО-АНТРОПОЛОШКИ КРИТЕРИУМ ВО АДМИНИСТРАТИВНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА.....	41
Никола В. Димитров	
ПРЕДЛОЗИ И РАЗМИСЛУВАЊА ЗА НОВА ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	49
Мирјанка Матевик	
АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИЈАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА И РАЗВОЈОТ.....	59
ДИСКУСИИ	
Борче Стефановски	
АКТУЕЛНИ СОСТОЈБИ И НЕГАТИВНОСТИ ВО ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА ГРАДОТ СКОПЈЕ И НЕГОВИТЕ РЕЛАЦИИ СО СКОПСКИТЕ ОПШТИНИ.....	66
Аце Миленковски	
КОНЦЕПТОТ 123 ОПШТИНИ.....	68
ЗАКЛУЧОЦИ.....	73

ПРЕДЛОЗИ И РАЗМИСЛУВАЊА ЗА НОВА ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

*д-р Никола В. Димитров**

Актуелните состојби произлезени од најновата територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија повеќе од месец дена се предмет на опсервација, референдумски изјаснувања и други форми на демократско изразување.

Мојата определба изнесена преку овој текст, ценам дека ќе биде во прилог на конечното оформување и донесување на Законот за локална самоуправа и територијална организација во Република Македонија.

Ова што го презентирам мислам дека ќе биде доволен повод за поширок граѓански, политички, а можеби и научно-експертски диспут.

Последната административно-територијална поделба на Р Македонија, односно прва во Независна Република Македонија е извршена во 1996 година. Оваа поделба егзистира и денес. Според истата, Република Македонија како суверена државата е поделена на 123 општини, од кои 7 општини се наоѓаат во град Скопје, а 116 се останати општини.

Со најновиот предлог на територијална организација на локалната самоуправа од декември 2003 се понудува решение Република Македонија да има едностепена локална самоуправа и да се подели на 71 општина, од кои 33 се урбани-градски, 29 или 30 општини се рурални-селски, а градот Скопје предложено е да се подели на 9 или 10 општини.

Значи, од декември 2003 година, сме во јавна расправа, а по повод Предлогот за донесување Закон за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија, со предлог нова административно-територијална организација на Република Македонија. Според предлогот Република Македонија

* д-р Никола Димитров, советник по географија во Бирото за развој на образованието на Република Македонија

се планира да се подели на 71 општина, од кои 9 припаѓаат на градот Скопје, а останатите 62 се градски и селски општини. Во предлогот нагласена е едностепената локална општинска самоуправа во Република Македонија.

Според најновите статистички податоци од 2002 година Република Македонија има вкупно 2.022.547 жители, од кои 64,18% се Македонци, 25,17 % Албанци, 3,85 % Турци, 2,66 % Срби, 1,78 Роми, 0,84 % Бошњаци, 0,48 % Власи и 1,04 % други. Етничките Македонци во Р Македонија учествуваат со 64,18 %, а останатите етнички зедници, националности, народности, народи и останати раполагаат со вкупно 35,82 %.

Моите размислувања ги засновам врз кратка елаборација за тоа што се добива и што се губи само на три варијанти. а тоа се:

1. Останување на старата административно-територијална поделба на Република Македонија од 1996 година со 123 општини;

2. Предлогот на Министерството за локална самоуправа за едностепена самоуправа во Република Македонија со вкупно 71 општина; и

3. Личен Предлог за едностепена самоуправа во Република Македонија со вкупно 110 општини.

ВАРИЈАНТА 1. ОСТАНУВАЊЕ НА СТАРАТА АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТО- РИЈАЛНА ПОДЕЛБА НА Р МАКЕДОНИЈА ОД 1996 ГОДИНА

Поради краткиот временски период (околу 7 години) за докажување на новите општини добро би било постоечката административно-територијална организација на Република Македонија со 123 општини, да остане уште извесно време. Меѓутоа, пред да се превземе нешто околу тоа, предлагам прво убаво да се разгледаат и елаборираат податоците кои на македонската јавност ѝ ги презентирам, па потоа да се излезе на разни демократски изјаснувања, собирање потписи и референдумско изјаснување.

Прво. Статистичките податоци за населението во 2002 година, а имплементирани според старата територијална поделба (од вкупно 123 општини, 116 општини се урбано-рурални, и 7 општини припаѓаат на град Скопје), споредено по националност и мајчин јазик се гледа дека 58,6% ќе бидат на Македонците, а 41,4% на останатите. Тоа значи дека овие бројки ни од далеку не одговараат на интересите на етничките Македонци, ниту пак ќе биде во согласност со Рамковниот договор. Од 116-те општини во

68 општини или 58,6% Македонците и македонскиот јазик би биле доминантни, а во 48 општини или 41,4% од општините ќе можат да го употребуваат и јазикот на етничката заедница која учествува со 20 проценти, или ќе се остварува усна и писмена комуникација и на албански, турски, српски, бошњачки и ромски јазик.

Второ. Од вкупно 29 градови, во 7 од нив (24,1%-Дебар, Гостивар, Кичево, Крушево, Куманово, Струга и Тетово) покрај македонскиот јазик во службена употреба би бил и албанскиот јазик. Во Скопје или од 7-те скопски општини 3 од нив би биле двојазични (или 42,8% од општините во Скопје).

Трето. Свкупно во 72 општини (58,5%) во службена употреба доминантен би бил македонскиот јазик, а во 51 општина (41,5%) во службена употреба би биле и други јазици.

Поконкретно тоа изгледа вака: од вкупно 51 општина со службена употреба на други јазици се: 21 општина во употреба ќе биде албанскиот јазик (односно покрај македонскиот како службен јазик би се користел и албанскиот јазик), потоа 25 се двојазични (и тоа: 12 општини се македонско-албански, 4 се албанско-македонски, 2 се албанско-турски, 2 се турски, 3 се македонско-турски, 1 општина е македонско-српска и 1 албанско-бошњачка општина) и 2 тројазични општини (1 македонско-српско-албанска и 1 општина е македонско-албанско-турска).

Како и да е едно е сигурно дека од вкупниот број од 123 општини во 42 општина или 34,1% ќе се говори албански јазик (нивното учество во вкупното население на Р Македонија изнесува 25,17%), потоа со по неколку општини следат турски, српски, ромски и бошњачки јазик. Во град Скопје, во 4 општини ќе се говори македонски, во 2 покрај македонски и албански, а во 1 и ромски јазик.

Двојазични урбани општини би биле: Дебар (ат), Гостивар (ам), Кичево (ма), Крушево (ма), Куманово (ма), Струга (ма) и Тетово (ам). (буквите во заградите ги покажуваат почетните букви на јазикот на кој ќе говори мнозинското население и она со над дваесет проценти)

Двојазични рурални општини би биле 39 рурални општини и тоа: Арачиново (а), Бистрица (ма), Боговиње (а), Брвеница (ам), Велешта (а), Вранешница (мт), Врапчиште (ат), Вратница (ам), Вруток (а), Делогожди (а), Долна Баџица (ат), Желино (а), Житоше (аб), Зајас (а), Зелениково (ма), Јегуновце (ма), Камењане (а), Кондово (а), Лабуништа (а), Липково (а), Маврови Анови (ма), Неготино Полошко (а), Осломеј (а), Петровец (ма), Пласница (т), Ростуша (мт), Сарај (а), Сопиште (ма), Србиново

(а), Старо Нагоричане (мс), Студеничани (а), Тесарце (а), Тополчани (мт), Цапари (ма), -Центар Жупа (т), Чашка (ам), Чегране (а), Цепчиште (а) и Шипковица (а). Тројазични би биле само Долени (мат) и Чучер Сандево (мса).

Со оваа територијална поделба уште поотворено, а можеби и поагресивно ќе се засилат миграционите процеси на албанско рурално население кон градовите и кон руралните општини во кои тие учествуваат со околу 20% од населението, како и во општините каде живее исклучиво старо македонско население без можност за репродукција и ревитализација.

ВАРИЈАНТА 2.

ПРЕДЛОГOT НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

Според предлогот на Министерството за локална самоуправа се предлага Р Македонија да биде организирана во 71 општина, од кои 33 се урбани-градски, 29 се рурални-селски општини, а град Скопје ќе го сочинуваат 9 или 10 општини. Според употребата на јазикот жителите на **27 општини (38,0%** за потсетување другите етнички заедници во РМ учествуваат со 35,82%) ќе можат да го употребуваат и **јазикот на етничката заедница** која учествува со 20 проценти, или ќе се остварува усна и писмена комуникација и на албански, турски, српски, бошњачки и ромски јазик, а во **44 општини (62,0%**-за потсетување Македонците во вкупното население учествуваат со 64,18%) комуникацијата би била **исклучиво на македонски јазик**. Притоа, во 25 општини покрај македонскиот ќе се користи и албанскиот јазик (или во **35,2%** од вкупниот број општини-за потсетување Албанците во вкупното население во 2002 година учествуваат со 25,17%), во една турскиот и ромскиот, во две, покрај македонскиот како службени јазици ќе се користат и турскиот и албанскиот, а во една и српскиот и албанскиот.

Од 33 града во 7 града, и тоа: во **Гостивар (ам), Кичево (ма), Крушево (ма), Куманово (ма), Струга (ма) и Тетово (ам)** покрај македонскиот како службен јазик ќе се користи и албанскиот, а во **Дебар (атм)** и турскиот јазик. Скопје би бил поделен на 9 или 10 општини: Аеродром, Бутел, Гази Баба, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, **Центар (ма), Чаир (ма) и Шуто Оризари (р)** (и алтернатива **Арачиново (а)**) тоа значи дека 33,3 или 40% од Скопските општини би биле двојазични).

Двојазична комуникација, на македонски и на албански јазик ќе се реализира во руралните општини **Арачиново (а), Боговиње (а), Брвеница (ам), Врпачиште (а), Желино (а), Липково (а), Петровец (ма), Сарај (а), Сопиште (ма), Студеничани (а), Теарце (а), Чашка (ам), Бутел (а) и Чаир (а)**, а на македонски и турски ќе се комуницира во општина **Пласница (т)**. Тројазичност ќе има во руралните општини **Долнени (мат), Маврови Анови (мат), Чучер Сандево(мса) и во Шуто Оризари (рам)**.

И со оваа територијална поделба не се решаваат барањата како на Македонците, а уште помалку на останатите. Меѓутоа, преку неа се отвараат подобри перспективи за албански рурален притисок кон урбаните средини, особено интензивно како Кичево, Струга, Куманово и Скопје. За во некоја не толку далечна иднина ваквиот притисок би довел и до нова административно-територијална поделба, а со тоа и до промена на етничката структура во градовите Ресен, Битола, Демир Хисар, Прилеп, Македонски Брод и Велес (каде за среќа денес нивниот број е далеку под фамозните 20%). На таков начин албанскиот фактор би "освоил" повеќе од половина од територијата на Република Македонија.

Не се согласувам со предлогот на Министерството за локална самоуправа, а како можно привремено решение го предлагам следниот мој концепт.

ВАРИЈАНТА 3.

ПРЕДЛОГ НА ЕДНОСТЕПЕНА САМОУПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СО ВКУПНО 110 ОПШТИНИ

Постои голем избор на критериуми за прогласување и опстојување на некоја општина, меѓутоа имајќи ја во предвид денешната состојба ги предлагам следните критериуми за прогласување на општина:

1.Природно-географски или Просјорен, 2.Социјален или Демографски, 3.Стопански или Економско-функционален, 4.Сообраќајно-инфраструктурен или Комуникациски, 5.Образовно-културен или едукативен критериум, 6.Стратешки или Геополиитички, 7.Етничко-традиционален или Национален критериум.

1.Природно-географскиот или просторниот критериум подразбира големина на одреден физичко-географски простор, и богатство на разновидни природни елементи кои го сочинуваат просторот. Овој критериум го исполнуваат речиси сите општини.

2. Социјалниот или демографскиот критериум подразбира број на одредена популација според квантитативни и квалитативни параметри. Во конкретниот случај не треба да се зема потребен минимум на население. Бидејќи голем број од македонските рурални општини се мали, но затоа пак најголем број од тоа население денес живее во градовите на Р Македонија и дијаспората. Само за споредба над 80 % од македонската популација денес живее во македонските градови, а кај албанската е обратно 80% живее во руралните средини.

Процентите покажуваат дека, македонската рурална средина иако е празна, сепак претставува добра основа, додека е време, за итно демографско планирање и ревитализирање. Меѓутоа, тоа не значи дека градовите треба да им се отстапат на останатите во Македонија, туку напротив треба да се води вистинска популациона политика со квантитативни бројки, а не политиканство без аргументи.

Вистина е тоа дека голем број од македонски рурални општини немаат население во зимскиот период од годината, но затоа пак во летниот период во селата повторно се враќа животот и илјадници мажи и жени пензионери, работници стечајци, технолошки вишоци, невработени, студенти, младина, деца и сите тие престојуваат во тие средини, некои за одмор, рекреација а најголем број од нив извршуваат земјоделски активности. Ова е уште една причина повеќе овие општини (особено Старвина, Бач, Добрушево, Витолиште, Конопиште, Сопотница, Белчишта, Луково, Самоков, Богомила итн.) и понатаму да егзистираат поради можноста од нивна репатријација или во население или во нивно стопанско финансирање за ревитализација на животот во населбите во овие општини. Доколку постојат овие општини државата мора да им даде можност на раководствата на општините (градоначалник и околу 5-10 советници), со помош на лицата кои потекнуваат од тие општини, со помош на Владата. со помош на одредени стопански лоби групи, разни спонзори, донатори и слично, да им се овозможи последна шанса да се ревитализираат или да замрат за секогаш.

Треба да му се даде уште една шанса на Македонецот да го планира својот руален простор, зашто само на таков начин ќе се оправда изреката "живее во градот, живее и во селото, ги фали, кука, но не ги дава". За ова да се оствари мора на помош да се вклучат и разни владини и македонски невладини организации кои преку економски, демографски и разни други проекти практично ќе се ангажираат во стопанската ревитализација на македонските рурални општински простори (меѓу другото, итно мора-

ат Владата и Парламентот да формираат Институција-Институт за демографски развој и миграции кој исклучиво би имал задача за период од 10 до 20 години да изврши ревитализација на македонските празни рурални простори, како единствена алтернативна пред т.н. конечна распределба на териториите)...

3.Стопанскиот или економско-функционалниот критериум во суштина го исполнуваат градските општини и помал дел од селските општини. Овој критериум подразбира број, разновидност, вработување, економска продуктивност на стопански објекти. Во моментот, поради економската стагнација овој критериум не би требало да биде пресуден за некоја општина да опстои, бидејќи, со исклучок на неколку, сите се неразвиени...

4.Сообраќајно-инфраструктурен или комуникацискиот критериум подразбира добра или релативно добра поврзаност на просторот на општината со асфалтирани патишта. Во РМ се уште има општини со недоволно развиена сообраќајна мрежа, пример: Бач, Витолиште, Конопиште, Старавина и други, што не е вина на општините, туку на стопанската немоќ на државата...

5.Образовно-културниот или едукативниот критериум во суштина значи опстојување на општина поради имање на одреден број на основни училишта или нивни подрачни училишта. Меѓутоа и опстојување на општини заради културните и етничките традиции. Тоа значи и нивно егзистирање се додека има население во општината. Нели сите се залагаме за доживотно образование, тогаш зошто таа привилегија да ја има само градот, а не и човекот на село. Да се потсетиме животот започнува, завршува и повторно се раѓа во селото...

6.Стратешкиот или геополитичкиот критериум однесува на иднината на Македонците, македонските општини и Македонија во целина. Заради овој критериум мораме и понатаму да се грижиме да опстојуваат општини и со минимален услов. Иако тоа се општини со мала и стара популација тие мораат да постојат барем додека Македонецот владее со својата територија. Тоа се однесува на пограничните општини како и на општините во Мариовско, Демир Хисар, Дебарца, Струшко, Кичевско, Поречието, Кавадаречко, Беровско, Козјачија, Осоговијата итн.

7.Етничко-традиционалниот или националниот критериум ќе постои како примарен додека постои Македонија на Македонците. Мора да се изнаоѓаат разни начини, економски, политички, популациски и други начини само општините да опстојуваат и македонскиот човек во нив, ако сакаме сигурна иднина...

Мојот предлог за Административно-територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија се

состои од вкупно 110 општини: од кои 33 градски, 9 скопски и 68 рурални општини. Вкупниот број на населби би изнесувал 1690, од кои 1645 се населени населби.

Градски општиниби биле 33-Битола, Прилеп, Демир Хисар, Крушево (ма), Ресен, Охрид, Струга (ма), Кавадарци, Неготино, Дебар (ат), Кичево (ма), Македонски Брод, Гостивар (ам), Тетово (ам), Велес, Куманово (ма), Гевгелија, Валандово, Демир Капија, Богданци, Струмица, Радовиш, Берово, Пехчево, Делчево, Македонска Каменица, Кочани, Виница, Штип, Свети Николе, Кратово, Пробиштип и Крива Паланка. Во 7 градови покрај македонскиот службен јазик ќе биде и албанскиот јазик (или во 21,2% од градовите во РМ). (буквите во заградите ги покажуваат почетните букви на јазикот на кој ќе говори мнозинското население и она со над дваесет проценти)

Општини на град Скопје 9-Аеродром, Бутел, Гази Баба, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Центар (ма), Чаир (ма) и Шуто Оризари (рам). Во две скопски општини покрај македонскиот во службена употреба ќе се зборува албанскиот, а во една и ромскиот јазик (или 33,3% од општините во Скопје ќе бидат двојазични).

Рурални (селски) општини 68-Арачиново (а), Бач, Белчишта, Блатец, Богданци, Боговиње (а), Богомила, Босилово, Брвеница (ам), Василево, Вевчани, Велешта (а), Витолиште, Вранешница (мт), Врапчиште (ат), Градско, Делогожди (а), Добрушево, Долнени (мат), Другово, Желино (а), Зајас (а), Злетово, Зрновци, Илинден, Јегуновце (ма), Карбинци, Клечевце, Конопиште, Конче, Косел, Кривогаштани, Куклиш, Кукуречани, Лабуништа (а), Липково (а), Лозово, Луково, Маврови Анови (ма), Мешеишта, Миравци, Могила, Муртино, Новаци, Ново Село, Облешево, Орашец, Оризари, Осломеј (а), Петровец (ма), Пласница (т), Подареш, Ранковце, Росоман, Ростуша (мт), Самоков, Сарај (а), Сопиште (ма), Сопотница, Старавина, Стар Дојран, Старо Нагоричане, Студеничани (а), Теарце (а), Центар Жупа (т), Чашка (ам), Чешиново и Чучер Сандево (мса). Во 25 селски општини (покрај македонскиот јазик службени ќе бидат и други јазици значи ќе се зборува двојазично или 36,76% од руралните општини). И тоа во 14 општини во службената употреба покрај македонскиот доминантен ќе биде албанскиот јазик, во 2 службено ќе се зборува на албански и македонски јазик, во 5 македонско-албански, во 2 турски, во 2 македонски и турски, и во 1 општина службени јазици ќе бидат три и ќе се зборува на македонски-српски и албански јазик. Во 22 рурални општини во службена употреба покрај македонскиот ќе се зборува и на албански јазик или во 32,3%, или од 110

општини во 40 општини ќе се зборува на албански јазик или во 36,3% од општините во Р Македонија)

Гледано севкупно од 110 општини во Р Македонија во 75 општини или 68,2% во службена употреба би бил македонскиот јазик (за потсетување Македонците според пописот од 2002 година во вкупното население учествуваат со 64,18%), додека пак во 35 општини или во 31,8%, (за потсетување останатите во вкупното население во Р Македонија учествуваат со 35,82%) покрај македонскиот во службена употреба би се користел и јазикот на етничката заедница која учествува со 20 проценти, или ќе се остварува усна и писмена комуникација и на албански, турски, ромски или српски јазик.

Од вкупниот број на 35 двојазични и тројазични општини, во 31 општина или во 28,2% од вкупниот број општини покрај македонскиот јазик во службена употреба ќе биде и албанскиот јазик (за потсетување Албанците во Р Македонија според пописот од 2002 година во вкупното население учествуваат со 25,18%).

Напомена: Во погоре подвлечените 20 рурални општини, гледано според бројот на населението, доминира македонското население, меѓутоа, истите се многу мали (од под 1000 до околу 3000 жители), поради тоа Македонската Влада, ако сака да избегне нови голготи, нова поделба, мора во тие општини под итно да спроведе национална демографска политика, без одлагање!!! Ако државата не спроведе демографска политика тоа значи дека и понатаму ќе продолжи процесот на исчезнување на македонските рурални, но и урбани општини за сметка на фамозните 20%.

Се надевам мојот предлог, нема да ги стави другите во Македонија во подредена положба, и очекувам, дека, нема да ја предизвикам нивната агресивност во пожестока форма, како што претходно секогаш се случувало. Имено, секое попречување на другите во Македонија од страна на Македонците раѓало поголема агресивност. Ги молам другите, за одредена трпеливост и да ги разберат нашите заложби во борбата за опстојување на Македонецот во единствената сопствената држава. Република Македонија.

ЗАКЛУЧНИ РАЗМИСЛУВАЊА

Можат да се направат уште неколку слични на оваа територијална организација во рамките на некаков оптимум до околу 115 општини, но и таа организација е на штета на Македонците.

Секаква поделба, ако во блиска иднина не се води сметка за националните чувства води кон неизвесна иднина, кон иднина-

та која може да биде песимистичка. Најголем дел од територијата од Македонија речиси е "изгубена" и тоа како просторно, така популациски, инфраструктурно, урбано итн. Власта е свесна за тоа, но не сака да признае. Подобро е да живее кратко, но богато, тоа е девизата на најголем број од македонските политичари. Ако згусти партиите на власт ќе ја изгубат власта, а после нив ќе дојдат слични или уште полоши, и така сè до распадот на Македонија и Македонците, и така сè до крајот на светот и векот.

Колку и да се трудиме и да правиме разни други комбинации, отстапки, пазарења на територијалната организација, сите завршуваат кон едно, а тоа е намалување на македонските рурални општини, празнење на Македонецот од Македонија. Македонија нема ниту популациона политика, ниту води практична демографска акција, ниту има институција која ќе се грижи за својата популација, па ниту има национална стратегија за некаква тивка демографска војна. Нема, ниту може да иницира или да спроведува таква политика на забрзана репродукција на население.

Македонија и Македонците, ако сакаат да се спасат од разните притисоци и инвазии на соседите, ќе мораат да изработат неколку стратегии и практично да ги консолидираат своите сили на неколку фронта. Примарен би бил **популациониот**, односно размножувањето, потоа **стопанскиот**, па **националниот** итн., до конечниот спас од исчезнување.